

Overlarfproject in Limburg

Martin Schyns

In navolging van de Vlaamse Imkersbond is ook in Limburg een overlarfproject gestart. Geïnteresseerde imkers kunnen larfjes van raszuivere bijen bestellen en daarmee in een pleegvolk koninginnen opkweken. De larfjes moeten van te voren worden besteld en worden aangeleverd in moercellen. De overlarver zorgt ervoor dat de aangenomen larfjes net in koninginnegelei zwemmen op de dag dat ze afgehaald moeten worden. Dit blijkt het gunstigste moment te zijn om ze te transporteren. Voor meer informatie over dit project zie elders in dit nummer. Voor het goede begrip noemen we de dag dat de moercellen worden afgehaald: dag 0. Op dag -6, dus zes dagen voordat we de moercellen ophalen zoeken we een pleegvolk uit. Vijf dagen na het ophalen (+5) worden de moercellen gekooid. Dit artikel is overgenomen uit het meinummer (1995) van het Maandblad van de Vlaamse Imkersbond.

A. Het kweken van koninginnen in een moergoed pleegvolk

Dag -6, het kiezen van een pleegvolk

Aan het pleegvolk worden hoge eisen gesteld: het moet zeer sterk zijn en dus alle ramen van tenminste twee broedkamers volledig bezetten. *Het is onnodig de kweek aan te vatten als het pleegvolk niet aan deze eisen voldoet.*

Als pleegvolk voor het teeltraam met de doppen kiezen we een moergoed volk op twee bakken dat nog geen belegde zwermoppen heeft. Een volk met speedoppen is prima maar als een volk al belegde moerdoppen heeft dan moeten we tijdens onze kweek teveel rekening houden met de zwermneiging. Onder de bovenbak van het pleegvolk plaatsen we een koninginrooster en zorgen ervoor dat de moeder onder het rooster zit. Vinden we de moeder niet dan plaatsen we toch het rooster. In dat deel waar we over 5 dagen eitjes vinden, bevindt zich dan de moeder. Is dat het geval boven het rooster, dan wisselen we ze om met de moederloze kamer. Is er geen dracht, dan prikkelen we het pleegvolk met een dunne honingoplossing.

Dag -1, prepareren pleegvolk

Op de dag vóór we de moercellen gaan halen, controleren we het pleegvolk op zwermcellen, zowel in het moederloze als in het moergoede deel van het pleegvolk. Meteen nemen we twee ramen met eitjes en open broed, maken die bijenvrij en brengen ze centraal boven het rooster. Tussen deze twee ramen blijft ruimte vrij. Hier komt het teeltraam met de larfjes te hangen.

Op dezelfde dag -1 larft de overlarver teeltmateriaal voor ons over. Hij zorgt ervoor dat we op dag 0 de bestelde aangenomen moercellen kunnen afhalen.

Dag 0, transport en inhangen teeltraam

Het transport van de aangenomen moercellen vraagt zorg, maar minder dan nog door velen wordt verondersteld. De onderbreking in de verzorging tijdens het transport moet zo kort mogelijk zijn. Uitdroging is gevaarlijker dan afkoeling. De kleine opgebouwde celranden mogen niet gekneusd worden. Snijdt men de wasrandjes weg tot de kunststofcelranden, dan worden ze probleemloos aanvaard en normaal uitgebouwd in het pleegvolk.

De aangenomen moercellen kunnen met of zonder celhouder geleverd worden door de overlarver. Ze kunnen onmiddellijk op het teeltraam geduwd worden voor transport. Kan dit niet gebeuren bij de overlarver dan stopt men de (afgesneden) aangenomen moercellen in een plastic zakje om ze thuis aan de dwarslat van het teeltraam te bevestigen.

Thuisgekomen bij de bijenstand komt het teeltraam zo snel mogelijk in de voorziene ruimte, tussen de twee ramen met eitjes, boven het moederrooster.

Dag +2, controle teeltraam

We lichten het teeltraam even op en kijken na hoeveel aangenomen moercellen verder werden uitgebouwd en hoeveel jonge moeren we mogen verwachten. Is er geen dracht dan prikkelen we het pleegvolk tot dag +5 met dunne suikeroplossing.

Dag +5, kooien van de moercellen

De pas gesloten moercellen zijn nu beter bestand tegen manipulatie dan nadien. Toch schokken en omkeren voorkomen. Om het 'inbouwen' van

moercellen te beletten, zullen we zu nu 'kooien'. In elke arrestkooi komt er onderin een heel kleine hoeveelheid deeg.

Dag +11, geboorten

We nemen de arrestkooien met uitgelopen moeren uit het teeltraam. Sommige moercellen kunnen enkele uren later uitlopen. Het pleegvolk wordt opnieuw produktievolk. We kijken het na op eigen zwermcellen. De opengekomen ruimte voor een raam vullen we op.

De moeren die geboren zullen worden willen we invoeren in een aantal kernvolkjes. Deze kernvolkjes worden als volgt hiervoor geschikt gemaakt.

B Het invoeren van de jonge moeren in kernvolkjes

Dag +2, kernvolkjes klaarmaken

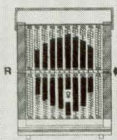
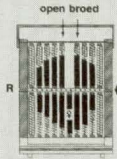
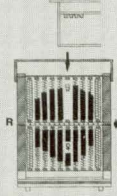
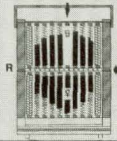
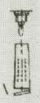
Uit (een) willekeurig(e) volk(en) schudden we minstens drie ramen bijen (zonder de moer) af in een grote emmer. We gieten de bijen in de drieramer en brengende gereedstaande ramen erin aan: in het midden een met open broed, langs één zijde een raam met gesloten broed en langs de andere wand een voedselraam.

We sluiten het kastje, maken het verluchtingsgaas vrij en stellen het gedurende minstens 72 uur buiten het zonlicht op. Gebruiken we een lege produktiekast, dan brengen we links en rechts nog een uitgebouwd raam aan.

Dag +5, opstellen kernvolkjes

De drieramers stellen we bij valavond op, zo mogelijk verspreid en in de schaduw. De vliegopening opnenen we zo klein mogelijk en we voeren niet. Er dreigt gevaar voor roverij. We kijken snel na of er wel redcellen op het middelste raam opgetrokken zijn.

Moeren kweken met het ov

pleegvolk		tijd
- zeer sterk volk (produktie-)volk veel jonge bijen; vers stuifmeel en onverzegelde honing - koningin (♀) onder het rooster (R) - voldoende legruimte voor de ♀		dag -6
- controle op eventuele zwermcellen in beide rompen - 2 ramen open broed zonder de bijen boven het rooster aanbrengen - open ruimte laten voor teeltraam		dag -1
- ophalen van de aangenomen moercellen - teeltraam met celhouders en larfjes zo snel mogelijk in open ruimte brengen - indien geen dracht: voederen met een honingoplossing tot dag + 5		dag 0
- controle van het teeltraam op het aantal aanvaarde doppen		dag +2
- ♀-cellen verzegeld : kooien		dag +5
- koningin geboren : ♀ merken dit kan ook na de paring bij gesloten broed in kernvolkje - ♀ opsluiten in arrestkooi deegprop inhangen in kernvolkje		dag +11
		dag +21

Samenvatting van de werkzaamheden (uit: Maandblad van de Vlaamse Imkerbond, mei 1995)

Dag +11, invoeren pasgeboren koninginnen in kernvolkjes

We breken de redcellen en in elk kastje laten we een jonge moer uitlopen door het laten wegeten van de deegprop. Het arrestkooitje leggen we op of brengen we tussen de ramen. We voeren de eerste dagen niet en we houden de vliegopening uiterste klein.

Dag +21, controle op de leg

De jonge moeren kunnen nu gepaard zijn en aan de leg. We vinden een broednestje.

project

kernvolkje

- a : voedsel
b : broed
c : stui/meel
d : geopend voedsel
e : wasraat

R : rooster

♀ : koningin

open broed

- opbouwen kernvolkje: 3 à 4 ramen jonge bijen zonder ♀ uit produktievolk in drie-ramer: 1r open, 1r gesloten broed, 1r eten
- 3 dagen arrest: kastje bijendicht afsluiten met verluchting!

open broed

- kernvolkjes verspreid opstellen (klein vlieggaat)
- controle op moerloosheid (er moeten redcellen zijn op het ex-openbroedraam)

open broed

- alle redcellen breken: kernvolkjes zijn dan hopeloos moerloos
- ♀ in kernvolkje via invoerkooitje + deeg
- koningin kan gepaard zijn, en aan de leg

Het produktievolk wordt moerloos gemaakt en met behulp van de krantenmethode verenigd met het kernvolkje. Bij het verenigen van verschillende bijenrassen kan men een bierviltje besprekelen met alcohol. Men schuift het viltje bij het verenigen in de vliegspleet van de moerloos gemaakte kolonie.

3. Het kernvolkje laten uitgroeien tot een produktievolk. Met behulp van prikkervoeren en inhangen van gesloten broedramen kan dit proces wat gestimuleerd worden.

bijen

TRADITIE

Oud gebruik?

101

J. Beekman

In Nederland was volgens de imkersencyclopedie het 'aanzeggen' een algemeen bekend gebruik. Het imkersgezin leefde vroeger zo nauw verbonden met zijn immen (bijenvolken), dat een sterfgeval, zeker van de imker zelf, aan de bijen werd aangezegd. 'Bieke weht, uw meester vertrekt' of 'De baos (uw bijenvader) is dood'. Soms werd daarbij een zwarte strik om de korven gebonden.

Zelfs nu wordt, maar niet met de bedoeling van aanzeggen, maar meer uit respect naar de overleden imker, en de achtergebleven familie toe, wat gedaan in de richting van deze bijenfolklore.

St. Ambrosius Boxtel heeft nog een traditie op dit gebied. Op of naast de kist waarin de overledene is opgebaard wordt een nieuwe korf met bloemstuk geplaatst. Na de begrafenis- c.q. crematieplechtigheid neemt de familie de korf mee naar huis. Dit gebruik wordt door de nabestaanden zeer op prijs gesteld. De korven worden gevlochten door een lid van St. Ambrosius Boxtel. Een prachtstuk!

Dag +25, merken

Dit is ook een geschikt ogenblik om te merken. Meteen controleren we de voedselvoorraad. We kunnen nu 's avonds met vloeibaar voedsel aanvullen, maar we houden het vlieggaat klein.

De bevruchte moeren uit de kernvolkjes kunnen op drie mogelijke manieren gebruikt worden.

1. De jonge leggende moer uit het kernvolk in een invoerkooi brengen en invoeren in een kast. Deze manier van invoeren is niet echt aan te raden wegens te grote risico's.
2. Het kernvolkje verenigen met een produktievolk.

